

Stonehenge

První část druhého ročníku této rubriky píše pod vlivem svého letošního prázdninového výletu do deštivé, leč velmi přívětivé Anglie. Stonehenge (na obr. 1 dnešní stav, na obr. 2 rekonstrukce) je jedním z nejvýznamnějších prehistorických monumentů. Nachází se

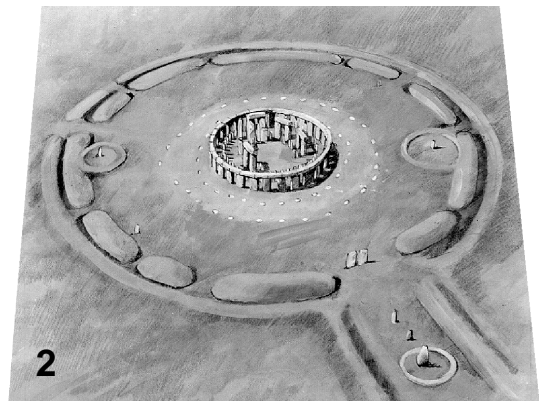

v jižní Anglii poblíž Salisbury. Tento unikát je, co se týče účelu, předmětem dohadů historiků i laiků. Pravděpodobně se jedná o chrám, obětiště, poutní místo i místo pro některá astronomická pozorování.

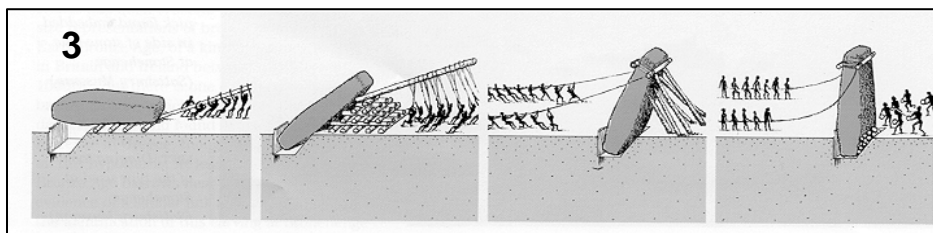
Přesto, že doba vzniku je v šerém dávnověku, jde už o skutečnou architekturu. Svatyně Stonehenge je nejpoblábnější součástí celého komplexu

prehistorických objektů (hrobky apod.). Víme, že vznikala ve třech fázích v rozmezí let asi 3000 - 1600 př. n. l. První Stonehenge bylo v podstatě tvořeno příkopem a valem. Takto vytvořené kultovní místo bylo ve druhé fázi doplněno dřevěnou stavbou blíže neurčenou. Ve třetí fázi vznikla kamenná svatyně, jejíž ruiny obdivujeme dnes.

Nejprve bylo na místo dopraveno několik desítek tzv. Modrých kamenů z 390 km (!) vzdáleného pohoří Preseli ve Walesu. Ty byly pravděpodobně uspořádány do tvaru kruhu a půlměsíce. Kameny mají hmotnost kolem 4 t. Po několika staletích začala vznikat

dominantna celého okolí. Uvnitř valu bylo v kruhu vztyčeno 30 opracovaných kamenů, každý po 25 tunách. Ty byly po opracování dopraveny z Marlborough Downs (asi 30 km). Nahoře je uzavíralo 30 sedmitunových segmentovitých překladů, které byly vzájemně spojeny na principu pero - drážka a na vztyčené kameny usazeny pomocí čepů a jamek. Uvnitř tohoto monumentu byla postavena podkova z 5 trilitů - dvojic vztyčených kamenů o hmotnosti po 45

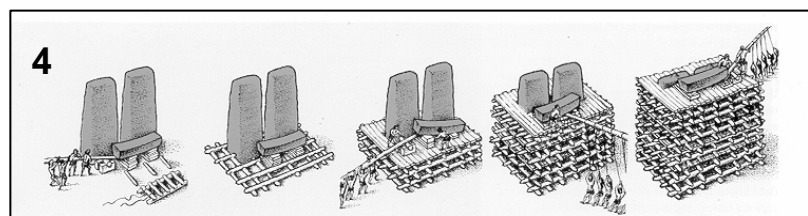

t s mohutnými překlady.

Ve směru východu Slunce o letním slunovratu se táhne „Avenue“ - cesta, po níž

hlavním vchodem vcházeli do chrámu kněží - a oběti. Pravděpodobně se tudy dopravovaly i opracované kameny na staveniště. Mezi „Avenue“ a svatyní je tzv. „Patník“ (Heel Stone),

jeden z dvojice kamenů, za nimiž při pozorování ze svatyně vycházelo Slunce právě v době letního slunovratu (dnes už je zemská osa poněkud posunuta). Další osamělé kameny souvisejí se zimním slunovratem, měsíčními fázemi apod. Přesto se Stonehenge zřejmě nedá nazvat astronomickou observatoří. Astronomická orientace má spíše symbolický a kultovní význam.

Jak Stonehenge stavěli - toť otázka. O rekonstrukci se pokoušel i ing. Pavel Pavel. V anglické literatuře je popisován způsob, který ukazují obrázky 3 a 4. Velmi poutavě o tom píše anglický spisovatel Rutherford v nedávno česky vydané knize Sarum (jde ovšem o beletrii, nikoli naučnou literaturu). Máte-li zájem o další podrobnosti, rád si popovídám.

Použito:

Stonehenge and Neighbouring Monuments, English Heritage, London, 1995.

Ing. Josef Gruber

Publikováno ve Zpravodaji SPŠ strojnické, Plzeň v září 1999.